

Pirmā tipa cukura diabēta slimnieku psihosociālā stāvokļa raksturojums

Jeļizaveta Sokolovska¹, Zane Dzērve², Rihards Mallons²,
Laura Svīklāne², Ilze Puzaka¹, Valdis Pīrāgs^{1,2}

¹ Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca,
Endokrinoloģijas centrs, Latvija

² Latvijas Universitāte, Medicīnas fakultāte

Ievads. Iepriekšējo epidemioloģisko pētījumu rezultāti rāda, ka 1. tipa cukura diabēta pacientiem ir lielāka nosliece uz depresiju. Depresiju provocējošo faktoru izpēte šiem pacientiem turpinās. Tēma ir arī aktuāla, jo Latvijā šādi pētījumi līdz šim nav veikti.

Darba mērķis. Noskaidrot, vai un kā 1. tipa diabēta pacientu psihosociālo stāvokli ietekmē metabolais sindroms, komplikāciju skaits un diabēta metabolā kompensācija (glikozilētā hemoglobīna līmenis – HbA1c%).

Materiāls un metodes. 174 pacienti tika iesaistīti LatDiane: Latvijas diabētiskās nefropātijas pētījumā. Pacienti ar depresiju tika identificēti pēc tā, ka lieto antidepresantus, vai pamatojoties uz Beck's depression inventory (BDI) testa rādītājiem (BDI $\geq$ 16 punkti). Tika izdalīta arī pacientu grupa ar garastāvokļa traucējumiem (BDI = 11–15 punkti). Izmantojot Antonovska sakarību testu (SOC – sense of coherence), tika novērtēta pacientu spēja adekvāti vērtēt apstākļus un notikumus (spēcīgu sakarību izjūta $\geq$ 70 punkti, vāja sakarību izjūta $\leq$ 63 punkti un nosliece uz vāju sakarību izjūtu 64–69 punkti). Pacientu bioloģiskie rādītāji tika iegūti retrospektīvi, vai nosūtot seruma un urīna paraugus analīzēm Emīla Gulbja laboratorijā. Metabolā sindroma esamība tika noteikta, pamatojoties uz *International Diabetes Federation / American Heart Association* 2009. gada paziņojuma kritērijiem.

Rezultāti. Depresija tika konstatēta 32 jeb 18,4% pacientu (10% vīriešu un 25,5% sieviešu). Pacientiem ar HbA1c% $<$ 7 depresija netika konstatēta, bet pacientiem, kuriem HbA1c% sasniedza $>$ 8, depresija bija 28,1% gadījumu. Vidējais HbA1c šajā grupā bija $10,06 \pm 1,57\%$. Starp pacientiem ar metabolo sindromu nebija vairāk depresīvu indivīdu. Tomēr tika novērota garastāvokļa traucējumu tendence, metabolā sindroma gadījumā tie bija sastopami divas reizes biežāk nekā grupā ar zemiem BDI rādītājiem. 68,4% pacientu tika diagnosticētas diabētiskās komplikācijas (retinopātija, neiropātija, kardiovaskulārās slimības, nefropātija), un komplikāciju skaita pieaugums korelēja ar punktu skaitu BDI testā. 78,1% pacientu ar depresiju bija arī vāja sakarību izjūta. Mēs novērojam korelāciju starp BDI un SOC rādītājiem.

Secinājumi. LatDiane pētījumā iesaistīto pacientu psihosociālais stāvoklis ir saistīts gan ar HbA1c%, gan komplikāciju skaitu, bet metabolā sindroma ietekme ir samērā neskaidra, jo pacientiem ar metabolo sindromu ir lielāka nosliece uz garastāvokļa traucējumiem. Depresijas pacientiem ir arī izteikti vājāka sakarību izjūta. Kopumā pētījuma dati norāda uz plašu depresijas izplatību diabēta pacientu vidū. Ņemot vērā mazu pacientu skaitu, kuri lieto antidepresantus, garastāvokļa traucējumi šiem cilvēkiem netiek atpazīti un ārstēti, un tas, iespējams, negatīvi ietekmē diabēta ārstēšanas rezultātus.

Pateicība. LatDiane pētījums tiek finansēts ar Valsts iedzīvotāju genoma datu bāzes projekta un Latvijas Endokrinologu asociācijas atbalstu. Pateicamies visiem LatDiane projekta pētniekiem: J. Kloviņam, L. Nikitinai-Zaķei, I. Konrādei, A. Lejniekam, V. Mešečko, A. Dekantei, A. Grāmatniecei, V. Mihejevai, D. Zemei, A. Sildai un N. Sjakstem.